

DE ONDERGANG VAN

NEDERLANDS GROOTS OORLOGSMISDADIG

Dankzij Frans van Anraat kon Saddam Hoessein chemische wapens fabriceren. En ze gebruiken tegen Iran en de Iraakse Koerden. Nieuwe gegevens maken duidelijk dat de Nederlandse 'Ali Chemicali' waarschijnlijk de grootste oorlogsmisdadiger is die Nederland ooit heeft gekend.

DOOR ARNOLD KARSKENS

Amsterdam, maandagmorgen Frans van Anraat (62), metalen bril en kort grijs haar, kijkt angstig door de brievenbus de mistige straat in. We bellen aan maar hij weigert open te doen. "Wil je me mijn hele leven achtervolgen?" vraagt hij. Hij voelt aan dat het gordijn valt. Op het hoogtepunt van zijn carrière verdient hij tienduizenden dollars per maand met de handel in grondstoffen voor chemische massavernietigingswapens voor Irak. Hij

reist de wereld rond en bewoont een fraaie Zwitserse villa in Lugano. Aan het eind van zijn loopbaan verkoopt hij uit armoede zijn kleren en moet hij vluchten. En nu, na vijftien jaar *on the run*, staat voor de Nederlander de deur van de gevangenis wagenwijd open. Al die tijd is liegen de tweede natuur van Van Anraat. Hij ontkent dan ook zijn kwalijke rol bij de massamoorden. "Ik wist niet waarvoor de chemicaliën werden gebruikt."

Maar het geheime rapport *Full Final and Complete Disclosure for the Iraqi Past Chemical*

Program uit 1995 van de Verenigde Naties, waar Nieuwe Revu de hand op wist te leggen, toont aan dat de Noord-Hollander willens en wetens grondstoffen voor mosterdgas en zenuwgassen heeft geleverd die in de strijd tegen Iran en de Koerden in het noorden van Irak zijn ingezet. Door zijn leveranties tussen 1984 en 1989 vielen tienduizenden slachtoffers. 'Mr. Frans is een van de meest belangrijke bevoorraders,' concludeert de Verenigde Naties. Daarnaast heeft Nieuwe Revu inzage gehad in de Alcolac-file van de

Frans van Anraat gefotografeerd in 2003.

ALEXANDER MUNNIGHOF

Amerikaanse US-Customs. Senior agent Dennis Bass: "Frans van Anraat was volgens ons een directe vertegenwoordiger van de regering van Irak. We hebben daarvoor sterke bewijzen op papier." Zelf houdt Frans van Anraat zich bij een telefonische reactie van de domme: "Iedereen kan neerzetten wat hij denkt. Ik weet niet of wat in het rapport staat ook echt waar is. Ik heb het niet gezien."

De Nederlandse 'Ali Chemicali' werd op 9 augustus 1942 geboren in Den Helder als een

weinig getalenteerde zoon van een marineman. Met moeite maakt hij de eerste drie klassen van de hbs af en kapt vervolgens ook met zijn analistenopleiding. Tegen Revu zegt hij: "Ik heb totaal geen verstand van scheikunde. Op school was het een van mijn slechtste vakken. Ik heb er nooit een fluit van begrepen." Na omzwervingen verlaat hij op 12 september 1973 Nederland. In die tijd noemt Frans van Anraat zich technisch adviseur. Hij werkt voor verschillende chemische ingenieursbedrijven in Italië, Zwitserland en Singapore. Deze bou-

wen chemische fabrieken, vooral in Irak. Frans van Anraat zorgt voor het transport van materialen, bezoekt fabrieken en leert een uitgebreid netwerk van zakenlieden kennen waar hij later veel profijt van heeft.

Voor de zakenman breken voorspoedige tijden aan als in 1980 Irak een bloedige oorlog tegen buurland Iran begint. Dictator Saddam Hoessein verslikt zich in de taaiheid van de vijand en werkt koortsachtig aan de productie van chemische wapens. Die zijn goedkoop en schrikken af. De enige betrouwbare man die ►

► de grondstoffen al die jaren kan én wil leveren heet Frans van Anraat.

Als eerste stap begint Van Anraat in midden jaren tachtig zijn eigen bedrijf: FCA Contractor, een adviesbedrijf voor petrochemische producten. FCA staat voor zijn doopnamen Frans Cornelis Adrianus. Van Anraat handelt vooral in thiodiglycol, afgekort TDG, een zwavelverbinding die gebruikt wordt in de textielindustrie. Dat is het probleem: grondstoffen voor chemische wapens kunnen ook gebruikt worden in de landbouw, zeep- en leerindustrie. Zo is TDG behalve een verfstof het belangrijkste bestanddeel voor het uiterst giftige mosterdgas. Tussen 1984 en 1986 betreft Frans van Anraat ruim 385 ton TDG van het concern Toyo Kasei Kogyo Co., Ltd. uit Japan. Daarmee is een bedrag gemoeid van 1.128.362,40 dollar, omgerekend een miljoen euro.

Maar als Iran de druk aan het front opvoert en de Koerden in het noorden van Irak zich roeren, eist Saddam Hoessein meer. Frans van Anraat moet op zoek naar grotere producenten en keert terug naar Europa. Via een partner krijgt hij contact met superleverancier Alcolac uit Baltimore, Amerika. 'Elke maand is 130 ton gewenst,' laat hij tussenpersonen weten, aldus de documenten. Tussen 1 september 1987 en 20 februari 1988 levert dit chemische bedrijf ruim 730 ton TDG, hoeveelheden die -mits goed aangewend- de halve mensheid uit kunnen roeien.

Het probleem is dat de Amerikaanse TDG op de lijst staat van strategische goederen en alleen met vergunning naar Canada en enkele Europese landen mag worden geëxporteerd. Van Anraat creëert een vernuftig rookgordijn: bij aankomst in de havens van Rotterdam, Antwerpen of Triëst wordt de

lading, verpakt in '55 galon polylined steel drums', overgeheveld in andere containers. Als eindbestemming vult Van Anraat op de papieren Zwitserland in, en soms Singapore. Als afzender of ontvanger verschijnen namen van niet bestaande bedrijven als Industrial Procurement Corps. Ook worden de nummers op de *letters of credit* -die de betaling garanderen- en de naam van de *notify party* -het bedrijf dat op de hoogte moet blijven van het transport- veranderd tijdens het transport. Ook de lading krijgt een andere naam. Zo staat 132 ton fosforoxycycloride, nodig voor de productie van mosterdgas, op Van Anraats vrachtbrief van 26 mei 1986 vermeld als PVC Stabilizer 5/26. En Thiodiglycol wordt veranderd in *textile additive*, een stof die gebruikt wordt bij de fabricage van textiel. US Customs senior agent Dennis Bass: "Hij gebruikte valse routes en valse informatie. En daarin was hij erg succesvol." De vaten gaan per schip met naar de Jordaanse havenplaats Aqaba waar het Jordaanse expeditiebedrijf Phil. Corp. het gif vervolgens per vrachtauto naar het enorme chemische complex Al Muthanna State Establishment rijdt, op honderd kilometer ten noorden van Bagdad. Op een terrein van tientallen vierkante kilometers en hermetisch van de buitenwereld afgesloten werken meer dan duizend mensen aan het mengen van de stoffen die in granaten en bommen worden gegoten. Het vulgewicht voor een 130 mm granaat bedraagt 2,5 kilo, een 500 kilobom bevat 153 kilo gifgas. Klaar voor gebruik worden de chemische wapens opgeslagen in acht ondergrondse bunkers.

Dankzij de rapporten van de Verenigde Naties en de US Customs weten we ook hoe de samenwerking tussen de Iraakse autoriteiten en Van Anraat verloopt. Van Anraat ontvangt

US CUSTOMS-AGENT BASS: 'VAN ANRAAT GEBRUIKTE VALSE ROUTES EN VALSE INFORMATIE. EN DAARIN WAS HIJ ERG SUCCESVOL'

een telefoontje of een geschreven verzoek van het Iraakse ministerie van Olie. Dat ministerie dient als dekmantel voor het chemische wapenprogramma van Saddam Hoessein. Volgens de Verenigde Naties werkt Van Anraat bijna uitsluitend met het spookbedrijf Sorgi. Soms is er ook sprake van levering aan firma's als Seorgi, Soti of Soci, of aan het State Establishment for Pesticide Production, welk instituut onder het ministerie van Landbouw valt. Als het om een eenvoudig te verkrijgen grondstof gaat, willen de Irakezen eerst een offerte zien. Maar heeft Irak haast, dan kan de order zonder verdere vragen worden geplaatst. Betreft het een speciaal product, dan moet Van Anraat in Bagdad over de prijs discussiëren. Bij aankomst op wat dan nog het Saddam International Airport heet, wordt Van Anraat vaak opgehaald door chauffeur Massoud die hem naar het Al Rasheed Hotel rijdt, waar Van Anraat kamer 711 als zijn plaatselijke kantoor gebruikt. In Bagdad zegt de oudste dochter van zijn voormalige chauffeur: "Mijn vader

De aanval op de Koerdische stad Halabja in maart 1988 (foto's links) maakte deel uit van Operatie Anfal waarbij door Saddam Hoessein chemische wapens werden ingezet. Zonder onderscheid werden kinderen, vrouwen en mannen gedood. De leveranties van de grondstoffen maakt Frans van Anraat medeplichtig aan genocide, het zwaarste misdrijf dat bestaat.

